

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Vetoamusvaliokunta

2008/2126(INI)

23.9.2008

MIETINTÖLUONNOS

yrityshakemistoyhtiöiden harhaanjohtavan mainonnan torjunnasta
(vetoamukset nro 0045/2006, 1476/2006, 0079/2003, 0819/2003, 1010/2005,
0052/2007, 0306/2007, 0444/2007, 0562/2007 ja muut)
(2008/2126(INI))

Vetoamusvaliokunta

Esittelijä: Simon Busuttil

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT.....	8

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

yrityshakemistoyhtiöiden harhaanjohtavan mainonnan torjunnasta (vetoamukset nro 0045/2006, 1476/2006, 0079/2003, 0819/2003, 1010/2005, 0052/2007, 0306/2007, 0444/2007, 0562/2007 ja muut) (2008/2126(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon vetoamukset nro 0045/2006, 1476/2006, 0079/2003, 0819/2003, 1010/2005, 0052/2007, 0306/2007, 0444/2007, 0562/2007 ja muut,
- ottaa huomioon vetoamusvaliokunnan aiemmin käsittelemän vetoamuksen 45/2006 ja muut,
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/114/EY, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta (kodifioitu toisinto)¹ joka korvaa direktiivin 84/450/ETY² sellaisena kuin se on muutettu direktiivillä 97/55/EY³,
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY, annettu 11 päivänä toukokuuta 2005, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi)⁴,
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004, annettu 27 päivänä lokakuuta 2004, kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ("asetus kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä")⁵,
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/27/EY, annettu 19 päivänä toukokuuta 1998, kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokeinoista⁶,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 192 artiklan 1 kohdan,
- ottaa huomioon vetoamusvaliokunnan mietinnön (A6-0000/2008),

¹ EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21.

² Neuvoston direktiivi 84/450/ETY, annettu 10 päivänä syyskuuta 1984, harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, EYVL L 250, 19.9.1984, s. 17.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/55/EY, annettu 6 päivänä lokakuuta 1997, harhaanjohtavaa mainontaa koskevan direktiivin 84/450/ETY muuttamisesta sisällyttämällä siihen vertaileva mainonta, EYVL L 290, 23.10.1997, s. 18.

⁴ EUVL L 149, 11.6.2005, s. 22.

⁵ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1.

⁶ EYVL L 166, 11.6.1998, s. 51.

- A. ottaa huomioon, että parlamentti on vastaanottanut yli 400 vetoomusta pienyrityksiltä, jotka ovat kertoneet joutuneensa yrityshakemistoyhtiöiden harhaanjohtavan mainonnan uhreiksi ja menettäneensä rahaa,
- B. ottaa huomioon, että nämä valitukset ilmentävät laajalle levinnyttä sopimattoman liiketoiminnan käytäntöä, jota eräät yrityshakemistoyritykset harjoittavat vahingoittaen tuhansia yrityksiä Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella ja aiheuttaen merkittäviä rahallisia vaikutuksia,
- C. ottaa huomioon, että yleensä valituksen aiheena olevassa toiminnassa yrityshakemistoyhtiö lähestyy tavallisesti postitse yrityksiä, ja pyytää niitä täyttämään tai ajanmukaistamaan yrityksen nimi- ja osoitetiedot, antaen valheellisesti ymmärtää, että tiedot laitettaisiin ilmaiseksi yrityshakemistoon, vaikka myöhemmin käykin ilmi, että yritykset allekirjoittivatkin sopimuksen, jolla ne sitoutuvat noin 1 000 euron vuosimaksusta olemaan mukana yrityshakemistossa vähintään kolmen vuoden ajan,
- D. ottaa huomioon, että tällaisissa menettelyissä käytetyt lomakkeet ovat yleensä epämääräisiä ja vaikeita ymmärtää, mikä lisää ilmoituksen maksuttomuutta koskevan väärinymmärtämisen mahdollisuutta, mutta mikä tosiasiallisesti vangitsee yritykset yrityshakemistoilmoituksia koskeviin epätoivottuihin sopimuksiin,
- E. ottaa huomioon, että direktiiviä 2006/114¹ harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta sovelletaan myös yritysten välisiin liiketoimiin ja että siinä "harhaanjohtavalla mainonnalla" tarkoitetaan " kaikkea mainontaa, joka tavalla tai toisella, esitystapa mukaan lukien, harhauttaa tai on omiaan harhauttamaan niitä henkilöitä, joille se on osoitettu tai jotka se tavoittaa, ja joka harhauttavan ominaisuutensa takia on omiaan vaikuttamaan heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä taikka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan vahinkoa kilpailijalle",
- F. ottaa huomioon, että sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä menettelyistä annettua direktiiviä 2005/29/EY² ei sovelleta yritysten välisiin sopimattomiin menettelyihin, eikä sitä siksi voida nyky muodossaan käyttää vetoomuksen esittäjien auttamiseen,
- G. ottaa huomioon, että kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetussa asetuksessa (EY) N:o 2006/2004³ "yhteisön sisällä tapahtuvalla rikkomuksella" tarkoitetaan "kuluttajien etuja suojaavien lakien vastaisia toimia tai laiminlyöntejä, jotka vahingoittavat tai ovat omiaan vahingoittamaan sellaisten kuluttajien yhteisiä etuja, joiden asuinpaikka on muussa jäsenvaltiossa tai muissa jäsenvaltioissa kuin siinä, jossa toimi suoritetaan tai laiminlyönti tapahtuu tai johon asiasta vastuussa oleva elinkeinonharjoittaja on sijoittautunut tai josta löydetään toimeen tai laiminlyöntiin liittyviä todisteita tai varoja",
- H. ottaa huomioon, että useimmat Euroopan parlamentille tulleet valitukset ovat koskeneet Valenciassa (Espanja) toimivaa European City Guide -yrityshakemistoa, mutta myös

¹ EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21–27.

² EUVL L 149, 11.06.2005, s. 22–39.

³ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1–11.

"Construct Data Verlag", "Deutscher Adressdienst GmbH" ja "NovaChannel"
-yrityshakemistoista on valitettu; ottaa kuitenkin huomioon, että muut
yrityshakemistoyhtiöt toimivat lainmukaisten menettelyjen mukaisesti,

- I. ottaa huomioon, että näiden harhaanjohtavien menettelyjen kohteena ovat usein pienyritykset, mutta myös elinkeinonharjoittajat ja jopa voittoa tavoittelemattomat tahot, kuten koulut, kirjastot ja paikalliset yhdistykset, esimerkiksi nuorisotalot,
- J. ottaa huomioon, että yrityshakemistoyritykset toimivat usein muussa kuin uhrin kotimaassa, mikä vaikeuttaa uhrien mahdollisuutta hakea suojelua kansallisilta viranomaisilta, kun taas uhrien on usein mahdotonta hakea hyvitystä kansallisten kuluttajaviranomaisten kautta, jotka kertovat, että lain tarkoituksena on suojella kuluttajia eikä yrityksiä; ottaa huomioon, että pienyrityksillä ei useinkaan ole resursseja tehokkaiden muutoksenhakukeinojen käyttämiseen,
- K. ottaa huomioon, että yrityshakemistoyhtiöt tai niiden palkkaamat perintätoimistot painostavat tehokkaasti näiden menettelyjen uhreja maksamaan väitetyt laskut; ottaa huomioon, että uhrin valittavat näiden yhteydenottojen aiheuttavan ahdistusta, ja monet maksavatkin vastahakoisesti saadakseen ahdistelun loppumaan,
- L. ottaa huomioon, että laskun maksamatta jättäneitä uhreja ei juurikaan ole haastettu oikeuteen, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta,
- M. ottaa huomioon, että monet jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön aloitteita, erityisesti tiedotuskampanjoita, tämän ongelman selvittämiseksi,
- N. ottaa huomioon, että vuonna 2000 Itävalta muutti sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaa lainsäädäntöään, ja että kyseisen säädöksen 28 a artiklassa todetaan nyt, että liiketoiminnan puitteissa ja kilpailutarkoituksessa on kiellettyä mainostaa rekisteröitymistä luetteloihin, esimerkiksi keltaisiin sivuihin, puhelinluetteloon ja vastaaviin luetteloihin, maksulomakkeilla, laskuilla, oikaisutarjouksilla tai vastaavilla tavoilla, tai tarjota kyseisiä rekisteröitymiä suoraan ilman, että yksiselitteisesti ja selkeästi osoitetaan, että tällainen ilmoitus on itse asiassa sopimustarjous,
- O. ottaa huomioon, että tällaisia menettelyjä on sovellettu useita vuosia, minkä seurauksena uhrien lukumäärä ja rahalliset vaikutukset ovat olleet huomattavia sisämarkkinoilla,
 - 1. ilmaisee huolestumisensa vetoamuksen esittäjien esille nostamasta ongelmasta, joka on ilmeisesti laajalle levinnyt, luonteeltaan kansainvälinen ja rahallisilta seurauksiltaan merkittävä, etenkin pienyritysten kannalta;
 - 2. katsoo, että ongelman kansainvälisyys asettaa yhteisön toimielimille selkeän velvollisuuden auttaa uhreja löytämään riittävän muutoksenhakukeinon, joka antaisi kuluttajille mahdollisuuden kiistää harhaanjohtavan mainonnan avulla tehtyjen sopimusten oikeellisuus ja kumota kyseiset sopimukset, sekä antaa uhreille myös mahdollisuus saada korvauksia harhaanjohtavien käytäntöjen perusteella maksetuista rahoista;

3. kehottaa uhreja ilmoittamaan huijauksista kansallisille viranomaisille ja hakemaan asianmukaisia neuvoja ennen yrityshakemistoyhtiöiden vaatimien laskujen maksamista;
4. pahoittelee, että näiden harhaanjohtavien menettelyjen levinneisyydestä huolimatta EU:n ja kansallisen tason lainsäädäntö ei myöskään näytä tarjoavan riittäviä muutoksenhakukeinoja, tai niiden täytäntöönpanoa ei valvota riittävästi kansallisella tasolla; pahoittelee, että kansalliset viranomaiset eivät kykene tarjoamaan muutoksenhakukeinoja;
5. pitää myönteisenä elinkeinoelämän järjestöjen Euroopan laajuisesti ja kansallisella tasolla toteuttamia pyrkimyksiä saattaa ongelmaa jäsenistönsä tietoisuuteen ja kehottaa niitä tehostamaan pyrkimyksiään, jotta yhä harvemmat ihmiset joutuisivat harhaanjohtavien yrityshakemistojen uhreiksi;
6. pitää myönteisenä Italian, Espanjan, Alankomaiden, Belgian, Yhdistyneen kuningaskunnan ja erityisesti Itävallan kaltaisten jäsenvaltioiden toimia yritysten harhaanjohtavien menettelyjen estämiseksi; pitää kuitenkin näitä toimia riittämättöminä;
7. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan yhteistoiminnassa elinkeinoelämän kansallisten ja Euroopan tason järjestöjen kanssa ongelman saattamiseksi yleiseen tietoisuuteen, jotta useammat ihmiset tietäisivät asiasta ja voisivat välttää harhaanjohtavan mainonnan, joka voi houkutellessa heidät epätoivottujen sopimusten tekemiseen;
8. kehottaa komissiota käsittelemään tätä valitusta pienyritysten lainsäädäntöä koskevan aloitteensa yhteydessä;
9. pahoittelee, että direktiivi 2006/114/EY¹ harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta, jota sovelletaan liikeyritysten välisiin liiketoimiin, kuten tässä tapauksessa, ei ole ilmeisesti riittävän tehokas eivätkä jäsenvaltiot valvo riittävästi sen täytäntöönpanoa;
10. palauttaa mieliin, että vaikka komissiolla ei olekaan valtaa käyttää direktiiviä suoraan yksityishenkilöitä tai yrityksiä vastaan, sillä on kuitenkin perussopimusten vartijana velvollisuus varmistaa, että direktiivi pannaan jäsenvaltioissa täytäntöön asianmukaisella tavalla;
11. kehottaa komissiota tehostamaan direktiivin täytäntöönpanon seuranta erityisesti jäsenvaltioissa, joihin harhaanjohtavien yrityshakemistojen tiedetään sijoittautuneen, mutta ennen kaikkea Espanjassa, jossa on vetoomusten esittäjien eniten mainitseman yrityshakemistoyhtiön kotipaikka, sekä Tšekin tasavallassa, jossa tuomioistuimien on äskettäin antanut uhrien kannalta kielteisen tuomion tavalla, joka herättää kysymyksiä direktiivin täytäntöönpanon tehokkuudessa kyseisessä maassa; kehottaa komissiota raportoimaan Euroopan parlamentille selville saamistaan seikoista;
12. pahoittelee, että direktiivi 2005/29/EY² sopimattomista menettelyistä ei kata yritysten välisiä liiketoimia ja että jäsenvaltiot vaikuttavat vastahakoisilta laajentamaan sen

¹ EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21–27.

² EUVL L 149, 11.06.2005, s. 22–39.

soveltamisalaa; toteaa kuitenkin, että jäsenvaltiot voivat toisaalta yksipuolisella päätöksellä laajentaa kansallisen kuluttajalainsäädäntönsä soveltamisalaa yritysten välisiin liiketoimiin, mihin niitä kannustetaan aktiivisesti ryhtymään;

13. pitää myönteisenä Itävallan tarjoamaa esimerkkiä, jonka mukaan kansallisessa lainsäädännössä nimenomaisesti kielletään harhaanjohtavat yrityshakemistot, ja kehottaa asian kansainvälisen luonteen vuoksi Euroopan komissiota harkitsemaan uuden lainsäädäntöaloitteen tekemistä Itävallan mallin pohjalta siten, että ilmoitukset yrityshakemistoissa kielletään, ellei mahdollisille asiakkaille yksiselitteisesti ja selkeästi osoiteta, että tällainen ilmoitus on vain maksullinen sopimustarjous;
14. panee merkille, että kansallinen lainsäädäntö on usein riittämätön toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yrityshakemistoyritysten toimintaa koskevien muutoksenhakukeinojen löytämiseksi ja että siksi komission olisi helpotettava kansallisten viranomaisten yhteistyötä rajojen yli, jotta ne voivat tarjota tehokkaampaa apua uhreille;
15. pahoittelee, että asetusta (EY) N:o 2006/2004¹ kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ei ole käytetty riittävästi, ja kehottaa komissiota tehostamaan tämän asetuksen täytäntöönpanon seurantaa ja pyytämään kansallisia viranomaisia käyttämään tätä oikeudellista välinettä useammin, koska se voisi toimia muutoksenhakukeinona yhteisön sisäisissä rikkomuksissa;
16. pitää myönteisenä Belgian esimerkkiä, jossa kaikki sopimattomasta menettelystä kärsimään joutuneet voivat ryhtyä oikeustoimiin asuinmaassaan;
17. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että harhaanjohtavan mainonnan uhriksi joutuneita yrityksiä varten on olemassa selkeästi määritelty kansallinen viranomainen, jolle ne voivat valittaa ja hakea muutosta tilanteeseen silloinkin, kun harhaanjohtavan mainonnan uhrit ovat yrityksiä;
18. kehottaa komissiota kehittämään kansallisille täytäntöönpanovirastoille parhaiden käytäntöjen suuntaviivoja, joita voidaan seurata, kun harhaanjohtavaa mainontaa koskevia tapauksia tulee viranomaisten tietoon;
19. kehottaa komissiota jatkamaan kansainvälistä yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotta kolmansien maiden harhaanjohtavat yrityshakemistot eivät aiheuttaisi haittaa Euroopan unionin yrityksille;
20. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioille.

¹ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1.

PERUSTELUT

Johdanto

Monet varsinkin pienet yritykset joutuvat harhaanjohtavan mainonnan avulla toteutettujen huijausten uhreiksi. Yhdessä yleisimmistä tapauksista yritys suostutellaan sijoittamaan ilmoitus yrityshakemistoon, ja väitetään ettei siitä aiheudu mitään kustannuksia.

Yleensä harhaanjohtavat yrityshakemistoyhtiöt lähettävät yrityksille lomakkeita, joihin näiden pitää täydentää, korjata tai ajanmukaistaa liiketoimintaansa koskevia yksityiskohtia. Yrityksille kerrotaan usein, että tietojen täydentäminen on maksutonta, mikä saa monet täyttämään lomakkeen ja lähettämään sen. Yritykset eivät kuitenkaan ymmärrä, että lomakkeen allekirjoittamisella ne sitoutuvat asettamaan ilmoituksen yrityshakemistoon vähintään kolmen vuoden ajaksi noin 1 000 euron vuosimaksun kera. Uhrin tajuavat joutuneensa huijatuiksi siinä vaiheessa, kun yrityshakemistoyhtiö lähettää kirjeen, jossa kerrotaan ilmoituksen olevan luettelossa ja pyydetään maksamaan lasku. Ne, jotka eivät maksa, joutuvat usein ahdistelun kohteeksi, ja yrityshakemistoyhtiö tai sen perintäyhtiö uhkaavat usein oikeustoimilla. Monet antavat periksi ja maksavat saadakseen ahdistelun loppumaan.

Tämä on vaikuttanut tuhansiin yrityksiin eri puolilla Euroopan unionia. Kun otetaan huomioon, että sopimuksen vuosimaksu on noin 1 000 euroa ja vähimmäiskesto kolme vuotta, niin ongelman rahallisia vaikutuksia voidaan pitää huomattavina Euroopan tasolla.

Vaikka on selvää, että kyseessä on osittain harhaanjohtava liiketoiminta, mikä on yleensä lainvastaista, ei voida pitää ilmeisenä, että asia on ratkaistavissa EU:n tason lainsäädännöllä tai että eri jäsenvaltiot valvoisivat sen täytäntöönpanoa riittävän tehokkaasti. Täten harhaanjohtavat yrityshakemistoyhtiöt käyttävät usein hyväkseen lainsäädännön harmaita alueita tai kansallisen tason täytäntöönpanon valvonnan heikkoutta huijaustensa tekemiseen. Yhteisenä tekijänä näissä tapauksissa on se, että harhaanjohtavat yrityshakemistot ilmestyvät tavallisesti muualla kuin uhrin kotimaassa. Tällöin uhrin on vaikea käyttää kansallista lainsäädäntöä ja viranomaisia puolustamaan oikeuksiaan toisessa jäsenvaltiossa. Lisäksi yritykset havaitsevat usein, että kansalliset kuluttajaviranomaiset eivät piittaa yritysten ongelmista, koska kuluttajalainsäädäntöä sovelletaan kuluttajiin eikä liike-elämään. Yritykset jäävät tällöin ilman tehokasta valituskeinoa, ja tällaiset laittomat yrityshuijaukset voivat jatkua.

Kaikki yrityshakemistot eivät kuitenkaan perustu harhaanjohtavaan mainontaan, ja monet alan yhtiöt ovat täysin kunniallisia. Yritysluetteloyrityksillä on jopa hyvän toiminnan säännöstö, jonka mukaan tilausten pitää olla selvästi sellaisiksi tunnistettavia ja että ilmaista mainontaa ei saa sekoittaa maksulliseen mainontaan. Tästä huolimatta eräät yrityshakemistot toimivat harhaanjohtavalla tavalla. Useimmat Euroopan parlamentille tulleet valitukset ovat koskeneet Valenciassa (Espanja) toimivaa European City Guide -yrityshakemistoa, mutta myös "Construct Data Verlag", "Deutscher Adressdienst GmbH" ja "NovaChannel" -yrityshakemistoista on valitettu. Eräät harhaanjohtavat yrityshakemistot toimivat myös

internetissä. European City Guiden edustajien mukaan jo tämä kyseinen yhtiö lähettää vuodessa noin 6,5 miljoonaa lomaketta.

Mietinnön tavoitteet

Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunta vastaanotti yli 400 vetoamusta pienyrityksiltä Euroopan unionin eri osista ja myös kolmansista maista. Vetoamuksissa yritykset kertoivat joutuneensa huijatuiksi. Lisäksi monet Euroopan parlamentin jäsenet ovat ottaneet yhteyttä Euroopan komissioon näiden valitusten johdosta, ja he ovat esittäneet lukuisia kirjallisia ja suullisia kysymyksiä asiasta. Omalta osaltaan Euroopan parlamentti valtuutti laatimaan tämän mietinnön ja tutkimaan ongelmaa edelleen ratkaisumahdollisuuksien etsimiseksi. Esittelijä haluaakin tällä mietinnöllä saada aikaan seuraavia asioita:

- o lisätä tietoisuutta tästä asiasta, jotta harvemmat yritykset joutuisivat huijauksen kohteeksi;
- o vaatia EU-maita kiristämään kansallista lainsäädäntöään ja varmistaa, että harhaanjohtavaa mainontaa ja sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan nykyisen lainsäädännön täytäntöönpanoa valvotaan riittävällä tavalla;
- o vaatia komissiota tehostamaan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanon seurantaa ja kiristämään lainsäädäntöä, jos sillä ei ole riittävästi tehoa huijausten lopettamiseksi, ja
- o myöntää tukea ja neuvontaa huijauksen kohteeksi jo joutuneille yrityksille.

Yhteisön lainsäädäntö

Yhteisön tasolla asiaan liittyvät eniten seuraavat kolme säädöstä:

- o Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/114/EY harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta, joka korvasi direktiivin 84/450/ETY¹ sellaisena kuin se oli muutettuna direktiivillä 97/55/EC²;
- o Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi);
- o Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2006/2004 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ("asetus kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä");

¹ EYVL L 250, 19.9.1984, s. 17–20.

² EYVL L 290, 23.10.1997, s. 18–23.

Ennen mietinnön laatimista tapahtuneet kuulemiset

Esittelijä järjesti useita kuulemistapaamisia ennen tämän mietinnön laatimista. Hän kuuli esimerkiksi kuluttaja-asioista vastaavaa Euroopan komission jäsentä Meglena Kunevaa ja useita asiasta kiinnostuneita parlamentin jäseniä, jotka olivat saaneet useita valituksia vaalipiiriensä asukkailta. Esittelijä kuuli lisäksi liike-elämän järjestöjen edustajia, erityisesti Euroopan pienyrityksiä edustavien Eurochambres'n ja UEAPME:n kaltaisia järjestöjä sekä Euroopan yrityshakemistojen etujärjestöä ja tietenkin myös huijausten uhreja.

Vetoomusvaliokunta järjesti torstaina 11. syyskuuta 2008 Euroopan parlamentissa julkisen seminaarin harhaanjohtavien yrityshakemistojen torjumisesta "Stop the Scam: Combating Misleading Business Directories". Parlamentin jäsenillä oli tällöin tilaisuus kuulla vetoomusten esittäjiä, etujärjestöjä, komission edustajia sekä myös vetoomusten esittäjien eniten nimeämän yrityksen, European City Guiden edustajia.

Mietinnöstä ilmenevät seikat

Esittelijä katsoo, että vetoomusten esittäjät nostivat esiin vakavan ongelman, joka näyttää olevan levinnyt laajalle, luonteeltaan kansainvälistä ja jolla on huomattavia taloudellisia seurauksia etenkin pienyrityksille. Lisäksi esittelijä toteaa, että ongelman kansainvälisyys asettaa yhteisön toimielimille selkeän velvollisuuden auttaa uhreja sopivan muutoksenhakukeinon löytämisessä. Tämä muutoksenhakukeino antaisi kuluttajille mahdollisuuden kiistää harhaanjohtavan mainonnan avulla tehtyjen sopimusten oikeellisuus ja antaa uhreille myös mahdollisuus saada korvauksia harhaanjohtavien käytäntöjen perusteella maksetuista rahoista.

Mietinnössä pahoitellaan, että nyky muodossaan kansalliset viranomaiset eivät näytä kykenevän tarjoamaan uhreille riittäviä muutoksenhakukeinoja ja katsotaan, että näiden harhaanjohtavien liiketoimintakäytäntöjen levinneisyydestä huolimatta EU:n ja kansallisen tason lainsäädäntö ei myöskään näytä tarjoavan riittäviä muutoksenhakukeinoja, tai sitä ei panna täytäntöön asianmukaisesti.

Uhrien neuvonta

Mietinnössä huijausten uhreja kehoitetaan ilmoittamaan niistä kansallisille viranomaisille ja hakemaan asianmukaisia neuvoja ennen yrityshakemistoyhtiöiden vaatimien laskujen maksamista. Uhrien pitäisi lisäksi tuoda asiansa elinkeinoelämän järjestöjen ja kuluttajajärjestöjen sekä Euroopan parlamentissa olevan edustajansa tietoon, jotta Euroopan tasolla voidaan lujittaa harhaanjohtavien yrityshakemistojen vastaisia toimia.

Ongelman saattaminen yleiseen tietoisuuteen

Mietinnössä pidetään myönteisenä elinkeinoelämän järjestöjen Euroopan laajuisesti ja kansallisella tasolla toteuttamia pyrkimyksiä saattaa ongelmaa jäsenistönsä tietoisuuteen ja kehoitetaan niitä tehostamaan pyrkimyksiään, jotta yhä harvemmat ihmiset joutuisivat harhaanjohtavien yrityshakemistojen uhreiksi. Mietinnössä pidetään myönteisenä myös Italian, Espanjan, Alankomaiden, Belgian, Yhdistyneen kuningaskunnan ja erityisesti Itävallan kaltaisten jäsenvaltioiden toimia yrityshakemistoyhtiöiden harhaanjohtavien

menettelyjen estämiseksi. Mietinnössä todetaan kuitenkin, että nämä toimet ovat riittämättömiä.

Mietinnössä kehoitetaan Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan yhteistoiminnassa elinkeinoelämän kansallisten ja Euroopan tason järjestöjen kanssa ongelman saattamiseksi yleiseen tietoisuuteen, jotta useimmat ihmiset tietäisivät asiasta ja voisivat välttää harhaanjohtavan mainonnan, joka voi houkutella heidät epätoivottujen sopimusten tekemiseen.

Mietinnössä kehoitetaan myös Euroopan komissiota käsittelemään tätä valitusta pienyritysten lainsäädäntöä koskevan aloitteensa yhteydessä.

Direktiivi 2006/114/EY¹ harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta

Mietinnössä todetaan, että direktiiviä 2006/114/EC² harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta sovelletaan yritysten välisiin liiketoimiin ja siten myös harhaanjohtavien yrityshakemistojen uhrien ongelmaan. Tämä direktiivi on saatettu osaksi kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, ja siihen sisältyy mahdollisuus käyttää maksujen lakkautusmääräyksiä ja muita oikeuskeinoja jatkuvan harhaanjohtavan mainonnan kieltämiseksi. Se ei ilmeisesti kuitenkaan tarjoa riittävän tehokasta muutoksenhakukeinoa, tai jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimet eivät ole riittäviä.

Mietinnössä kehoitetaan siksi Euroopan komissiota tehostamaan direktiivin 2006/114/EC³ täytäntöönpanon seuranta. Tämä pitäisi toteuttaa erityisesti jäsenvaltioissa, joihin harhaanjohtavien yrityshakemistojen tiedetään sijoittautuneen, mutta ennen kaikkea Espanjassa, jossa on vetoomusten esittäjien eniten mainitseman yrityshakemistoyhtiön kotipaikka. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös Tšekin tasavaltaan, jossa tuomioistuimien on äskettäin antanut uhrien kannalta kielteisen tuomion tavalla, joka herättää kysymyksiä direktiivin täytäntöönpanon tehokkuudessa kyseisessä maassa.

Mietinnössä kehoitetaan komissiota raportoimaan Euroopan parlamentille selville saamistaan seikoista.

Direktiivi 2005/29/EC⁴ sopimattomista menettelyistä

Mietinnössä todetaan valittaen, että direktiivi 2005/29/EC⁵ sopimattomista menettelyistä ei kata yritysten välisiä liiketoimia ja että jäsenvaltiot vaikuttavat vastahakoisilta laajentamaan sen soveltamisalaa. Jäsenvaltiot voivat toisaalta yksipuolisella päätöksellä laajentaa kansallisen kuluttajalainsäädäntönsä soveltamisalaa yritysten välisiin liiketoimiin, jolloin ne, jotka haluavat suojatoimia kansallisessa lainsäädännössä, voivat vapaasti toteuttaa niitä jäämättä odottamaan, että komissio tekee lainsäädäntöaloitteen EU:n lainsäädännön muuttamiseksi.

Parhaan mallin harhaanjohtavien yrityshakemistojen torjumisessa tarjoaa ilmeisesti Itävalta, joka vuonna 2000 muutti sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaa lainsäädäntöään.

¹ EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21–27.

² EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21–27.

³ EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21–27.

⁴ EUVL L 149, 11.06.2005, s. 22–39.

⁵ EUVL L 149, 11.06.2005, s. 22–39.

Kyseisen säädöksen 28 a artiklassa todetaan, että liiketoiminnan puitteissa ja kilpailutarkoituksessa on kiellettyä mainostaa rekisteröitymistä luetteloihin, esimerkiksi keltaisiin sivuihin, puhelinluetteloon ja vastaaviin luetteloihin, maksulomakkeilla, laskuilla, oikaisutarjouksilla tai vastaavilla tavoilla, tai tarjota kyseisiä rekisteröitymisiä suoraan ilman, että yksiselitteisesti ja selkeästi osoitetaan, että tällainen ilmoitus on itse asiassa sopimustarjous.

Esittelijän mielestä Itävallan malli on hyvänä esimerkkinä ja seuraamisen arvoinen. Asian kansainvälisen luonteen vuoksi mietinnössä kehoitetaan Euroopan komissiota harkitsemaan uuden lainsäädäntöaloitteen tekemistä Itävallan mallin pohjalta siten, että ilmoitukset yrityshakemistoissa kielletään, ellei mahdollisille asiakkaille yksiselitteisesti ja selkeästi osoiteta, että tällainen ilmoitus on vain maksullinen sopimustarjous.

Asetus N:o 2006/2004¹ kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä

Mietinnössä todetaan myös, että kansallinen lainsäädäntö on usein riittämätön muutoksenhakukeinojen löytämiseksi toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yrityshakemistoyhtiöiden toimintaan ja että siksi komission olisi helpotettava kansallisten viranomaisten yhteistyötä rajojen yli, jotta ne voivat tarjota tehokkaampaa apua uhreille.

Esimerkiksi Belgiassa kaikki sopimattomista menettelyistä kärsineet tahot voivat nostaa kanteen asuinmaassaan, ja yhden harhaanjohtavan yrityshakemiston uhrit ovat itse asiassa voittaneet oikeusjuttunsa (yrityshakemistoyhtiö sai sakkoja), vaikka tällä hetkellä kyseinen asia on vielä vetoomustuomioistuimen käsittelyssä.

Itävallassa on saatu näyttöä siitä, että uhrit ovat nostaneet menestyksekkäitä kanteita yrityshakemistoyhtiöitä vastaan.

Toisaalta, Tšekin tasavallassa uhrit ovat ilmeisesti hävinneet yrityshakemistoyhtiön heitä vastaan nostaman oikeusjutun, mikä herättää kysymyksiä direktiivin 2006/114/EC² täytäntöönpanon tehokkuudessa Tšekin tasavallassa.

Espanjassa Katalonian hallitus *Generalitat de Catalunya* määräsi kolme sakkorangaistusta ja vuoden kestävä toimintakiellon Barcelonassa toimineelle The European City Guide -yritykselle, joka on yksi eniten mainituista yrityshakemistoyhtiöistä. Se muutti sittemmin Valenciaan, jossa se jatkaa toimintaansa hieman tiukentuneiden ehtojen puitteissa. Nyt uhreille kerrotaan esimerkiksi, että he voivat perua tilauksensa seitsemän päivän kuluessa. Yleensä he kuitenkin ymmärtävät mihin ovat lupautuneet vasta kyseisen ajanjakson päätyttyä. Yritys nimitti lisäksi erityisen asiakasvaltuutetun ("Defensor del cliente") vastaanottamaan asiakkailta tulevia valituksia. Tämä toimihenkilö ei kuitenkaan vaikuta olevan riippumaton yrityshakemistoyhtiöstä, eikä siten herätä suurempaa luottamusta. Esittelijä katsoo siksi, että yrityshakemistoyritys ei ole tehnyt tarpeeksi varmistaakseen, että mahdollisia asiakkaita ei johdeta harhaan epätoivotun ilmoitussopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä.

Lisäksi ei ole havaittavissa mitään näyttöä siitä, että toisten jäsenvaltioiden kansalliset viranomaiset olisivat pyrkineet muutoksenhakukeinoihin Valencian tuomioistuimissa

¹ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1–11.

² EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21–27.

kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004¹ perusteella.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa kauppaa valvova viranomainen (the Office of Fair Trading (OFT)) on ilmeisesti käyttänyt kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004² määräyksiä. OFT, joka on vastuussa myös kuluttajien suojelusta, on ilmeisesti käyttänyt asetusta menestyksellä kieltokanteiden nostamiseen sellaisia belgialaisia ja hollantilaisia yrityksiä vastaan, jotka ovat lähettäneet epätoivottuja ja harhaanjohtavia tarjouksia brittiläisille kuluttajille. Vaikka tämä tapaus oli myönteinen askel oikeaan suuntaan, se ei koskenut harhaanjohtavia yrityshakemistoita.

Muita näyttöjä asetuksen (EY) N:o 2006/2004³ käyttämisestä menestyksekkäästi kansallisten viranomaisten tarpeisiin ei ole tapauksissa, joissa toisessa jäsenvaltiossa tapahtuneeseen liiketoimeen haetaan muutosta esimerkiksi kieltokanteen kautta. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että oikeuskäsittely on kallis, monimutkainen ja pitkäaikainen ja että kieltokanteen soveltamisala on rajoitettu.

Kansallisten viranomaisten lujittaminen

Mietinnössä vaaditaan, että jäsenvaltiot varmistavat, että harhaanjohtavan mainonnan uhriksi joutuneita yrityksiä varten on olemassa selkeästi määritelty kansallinen viranomainen, jolle ne voivat valittaa ja hakea muutosta tilanteeseen. Nykyisin asiat eivät ole useinkaan näin, sillä kuluttajaviranomaiset eivät juurikaan käsittele yritysten tekemiä valituksia, vaan keskittyvät kuluttajien valituksiin. Mietinnössä kehoitetaan myös Euroopan komissiota kehittämään parhaiden käytäntöjen suuntaviivoja kansallisille täytäntöönpanovirastoille. Näitä suuntaviivoja voidaan seurata, kun harhaanjohtavaa mainontaa koskevia tapauksia tulee viranomaisten tietoon.

Harhaanjohtavat yrityshakemistot kolmansissa maissa

Lopuksi, mietinnössä kehoitetaan komissiota jatkamaan kansainvälistä yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa, jotta kolmansien maiden harhaanjohtavat yrityshakemistot eivät aiheuttaisi haittaa Euroopan unionin yrityksille.

¹ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1–11.

² EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1–11.

³ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1–11.